

การพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน
พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร
MASTER PLAN DEVELOPMENT ON CREATIVE TOURISM STRATEGY FOR
SPECIALIZED MONUMENTAL AREAS OF HISTORICAL DISTRICTS-SUKHOTHAI,
SI SATCHANALAI, AND KAMPHAENGPHET

สุรศักดิ์ กังขาว¹ และจตุรงค์ เลาะห์เพ็ญแสง²

Surasak Kangkhao, and Chaturong Louhapensang

¹รองศาสตราจารย์ ²ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

kksurasa@kmitl.ac.th, and Klchatur@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมาย คือ 1) ศึกษา และพัฒนาผังแม่บทการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ตามแนวแกนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร (Historical Corridor) 2) ศึกษาและพัฒนา แนวทางของสื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างเอกลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ต่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร ซึ่งผลการวิจัยได้ผลลัพธ์คือองค์ประกอบของกลไกในการพัฒนาผังแม่บทที่อาศัยการมีส่วนร่วม และรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาแนวทางในการพัฒนาผังแม่บทใน 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดภารกิจ โครงการ ที่วิเคราะห์ สถานการณ์ การท่องเที่ยวในปัจจุบันและการ เตรียม เอกสาร โครงการ (รายละเอียดเงื่อนไขของการอ้างอิง) สำหรับ การพัฒนารูปแบบ การท่องเที่ยว ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบแผนพัฒนาท่องเที่ยว ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน และการประเมินผล รูปแบบการท่องเที่ยว โดยการให้ ความช่วยเหลือด้านเทคนิค ให้แก่รัฐบาล ในการดำเนินการ ตามคำแนะนำ ลำดับความสำคัญ ของ แผนแม่บท และแนวทางของสื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างเอกลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ต่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ว่ามีประสิทธิภาพ และได้ผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ =3.75,S.D.=0.21)

คำสำคัญ: ผังแม่บทบูรณาการ การท่องเที่ยวสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้ อุทยานประวัติศาสตร์
สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

Abstract

This research aims: 1) Study and development a master plan for Sukhothai -Si Satchanalai - Kamphaeng Phet (Historical Corridor), 2) study and development media for local community to promote a positive image to the community and tourism. 3) to assess satisfaction with those involved in the development master plan integrating the tourism, creative and sustainable space Sukhothai – Si satchanalai - Kamphaeng Phet which research results are the elements of the mechanism in the development of the Master Plan. The master plan developed in three stages, the first stage. The designated mission projects analyze the current travel situation and the preparation of project documentation (detailed terms of reference) for model development. Travel Step 2 Step 3 convention tourism development: implementation and evaluation tourism model by providing technical assistance to the Government in the implementation of the priority recommendations of the

master plan and identity of tourism through evaluation by qualified experts to be effective and have the satisfaction from stakeholder in a very good level. The mean $\bar{x}$ =3.75, S.D. =0.21.

Keywords: Masterplan Integration; Sustainable creative tourism; Learning Process; Historical Districts- Sukhothai Si Satchanalai and Kamphaeng Phet

1. ความเป็นมาของปัญหา

แนวทางการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน ควรคำนึงถึงเอกลักษณ์ของเมือง ทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจรวมเข้าด้วยกัน โครงการก่อสร้างที่ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์เมือง โดยไม่ได้คำนึงถึงเอกลักษณ์เฉพาะและวิถีชีวิตของเมือง ได้ทำลายบรรยากาศการรับรู้ทางสุนทรียภาพที่ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์เมือง ทั้งนี้แนวทางการจัดการภูมิทัศน์เมืองที่เสริมสร้างการพัฒนาและการอนุรักษ์อย่างสอดคล้องกัน[1] เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผังแม่บทผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร โดยต้องคำนึงถึง 1.การบริหารจัดการในเชิงแผนและนโยบายของหน่วยงานในท้องถิ่น การวางแผนเพื่อพัฒนาและอนุรักษ์ทัศนียภาพเมือง ควรเป็นแผนในระดับแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจนในการดำเนินงาน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน ระยะเวลาของโครงการต่าง ๆ และการจัดตั้งงบประมาณ โดยมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน อันจะทำให้การจัดเตรียมงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานทั้งหมดจากรัฐบาล รวมทั้งแหล่งเงินทุนภายในและจากต่างประเทศ จากกองทุนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยควรเน้นที่การศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อเสนอแนะวิธีการการพัฒนาสภาพภูมิทัศน์เมืองมากกว่านำมาใช้ในการของงบประมาณเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2.การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อสภาพภูมิทัศน์เมือง เพื่อบรรลุผลที่ได้จากการการวางแผน ควรได้รับการสนองตอบจากชุมชน และสังคมท้องถิ่น โดยไม่ทำให้ขีดความสามารถที่จะสนองต่อความต้องการในอนาคตเสียไป โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพภูมิทัศน์เมืองให้เกิดขึ้น แนวทางการจัดการสภาพภูมิทัศน์เมือง ควรให้ความสำคัญต่อสิทธิของประชาชนในท้องถิ่น และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานที่ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์แก่ประชาชน ทำได้โดยให้ความรู้และการศึกษาทั้งในโรงเรียน และนอกระบบ มีการฝึกอบรม รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์การจัดทำแนวทางหรือคู่มือการพัฒนาภูมิทัศน์เมือง ทั้งนี้กระบวนการมีส่วนร่วมนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกระดับตั้งแต่ระดับองค์กรหน่วยงานของรัฐ จนถึงในระดับชุมชนขนาดเล็ก การพัฒนาสภาพภูมิทัศน์เมือง ต้องใช้มิติของภาคประชาชนในการจัดการและการแก้ปัญหาาร่วมกัน กระบวนการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดพลังของทุกฝ่ายในการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่มีประสิทธิภาพ 3.การบังคับใช้กฎหมายที่เป็นกลไกของรัฐเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาสภาพภูมิทัศน์เมืองมาตรการทางกฎหมายที่บังคับใช้เพื่อควบคุมภูมิทัศน์เมืองที่มีคุณค่าให้คู่ควรแก่การอนุรักษ์ และส่งเสริมการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองให้เป็นไปตามหลักการสุนทรียภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของโครงการก่อสร้างที่จะเกิดขึ้นทั้งของหน่วยงานของรัฐและเอกชน การบังคับใช้กฎหมายที่เป็นกลไกของรัฐ ที่ออกตามพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวง รวมทั้งข้อบัญญัติของท้องถิ่น ที่บังคับใช้เฉพาะในขอบเขตพื้นที่การปกครองตามลักษณะความต้องการบังคับใช้ของท้องถิ่น การควบคุมเมืองเป็นไปตามผังที่ได้กำหนดไว้ในอนาคตของเมือง การวางและจัดทำผังเมือง ของกรมโยธาธิการและผังเมืองจะให้ความสำคัญ กับมาตรการควบคุมทางกฎหมายผังเมืองที่ออกตามพระราชบัญญัติ และกฎกระทรวง รวมทั้งข้อบัญญัติของท้องถิ่น ที่บังคับใช้เฉพาะในขอบเขตพื้นที่การปกครองตามลักษณะความต้องการบังคับใช้ของท้องถิ่น รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมทางผังเมืองได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547 เป็นต้น และการใช้มาตรการควบคุมการบังคับใช้ทางกฎหมายทั้งในส่วนเทศบัญญัติและข้อบังคับของท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานของสภาพภูมิทัศน์ที่ได้กำหนดไว้

งานวิจัยนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน[2] โดยศึกษาถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมและภาพลักษณ์ ของพื้นที่เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นสำคัญ โดยภาพลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร แบ่งได้ดังนี้ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย : “เมืองโบราณสถานที่แสดงภาพของเมืองหลวงสมัยสุโขทัยอย่างสมบูรณ์” อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย : “เมืองโบราณที่แวดล้อมด้วยสภาพแวดล้อมแบบชนบทและชุมชนเกษตรกรรม” อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร : “เมืองโบราณที่มีการพัฒนาร่วมกับชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง”

พร้อมกับเสนอเป็นแนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนา เพื่อให้ชุมชนสามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นหลังจากการอนุรักษ์แล้ว โดยไม่ให้เกิดการทำลายหรือลดทอนคุณค่าของสภาพแวดล้อม อีกทั้งมุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยความต้องการของชุมชน และส่งเสริมโครงสร้างทางสังคมของชุมชนและบริบทแวดล้อม โดยมุ่งหวังให้ชุมชนสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน เพื่อให้แนวทางการพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร ตลอดจนถึงพื้นที่ต่อเนื่องโดยรอบเป็นไปอย่างเหมาะสม มีมาตรการและกลไกการอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนทุกรูปแบบ ทั้งชุมชนประวัติศาสตร์ ชุมชนวัฒนธรรม ชุมชนตลาด และชุมชนริมน้ำ เสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยภาคประชาชนมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ ในการพัฒนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการและยั่งยืน ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น ต่อเนื่องไปจนถึงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มการท่องเที่ยว เป็นแกนแหล่งมรดกประวัติศาสตร์วัฒนธรรม โดยพัฒนาศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางมรดกโลกกลุ่มอาเซียน ASEAN World Heritage Cluster สร้างความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ให้คงไว้ซึ่งความมีคุณค่าสืบต่อไปในอนาคต ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงภาพศูนย์กลางมรดกโลกกลุ่มอาเซียน ASEAN World Heritage Cluster

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 ศึกษาและพัฒนา ผังแม่บทการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ตามแนวแกนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร (Historical Corridor)
- 2.2 ศึกษาและพัฒนา แนวทางของสื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างเอกลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ต่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว
- 2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชชนาลัย - กำแพงเพชร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชชนาลัย - กำแพงเพชร

4. ขอบเขตของการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1-2

แหล่งข้อมูล ได้แก่ภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับ อาทิจ ห้วยหน้าอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชชนาลัย กำแพงเพชร ผู้นำชุมชน และ ตัวแทนผู้บริหารจากส่วนงานราชการที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่าง ภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย -ศรีสัชชนาลัย - กำแพงเพชร ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผังแม่บท รวมจำนวน 30 ท่านโดยการเลือกแบบเจาะจง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ประชากร ได้แก่ ภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย -ศรีสัชชนาลัย -กำแพงเพชร อาทิจ ห้วยหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย ศรีสัชชนาลัย กำแพงเพชร ผู้นำชุมชน และ ตัวแทนผู้บริหารจากส่วนงานราชการที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่าง ภาคเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร 150 ท่าน ที่เข้าร่วมประชุมในการขับเคลื่อนแผนแม่บทบูรณาการการบริหารพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร ในช่วงเดือน กันยายน พ.ศ.2559 และทำการโดยการเลือกสุ่ม[3][4]

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ แผนแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

ตัวแปรตาม คือ ผลประเมินความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร ต่อแผนแม่บทฯ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้น

5. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมีดังนี้

1. รูปแบบแผนแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร
2. แบบประเมินความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร ต่อแผนแม่บทฯ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้น ซึ่งผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีค่าดัชนีความคิดเห็นสอดคล้องเฉลี่ยที่ 0.89

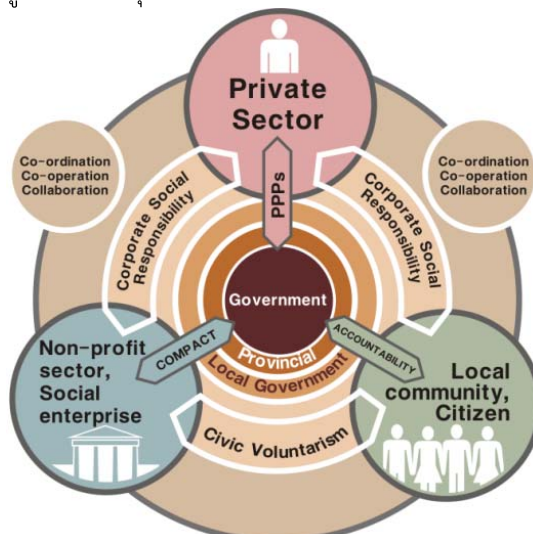
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลและพัฒนารูปแบบการพัฒนาแผนแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชรนำไปประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ 30 ท่าน
2. ผู้วิจัยทำการประเมินความพึงพอใจกับภาคีเครือข่ายภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร จำนวน 150 ท่าน

7. สรุปผลการวิจัย

7.1. ผลการจัดทำแผนแม่บทการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ตามแนวแกนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร

ก. ผลการศึกษาจากภาคเอกสาร และ ประชุมกลุ่มย่อยผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปองค์ประกอบของรูปแบบและกลไก ของการจัดทำแผนแม่บทและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

รูปที่ 2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบรูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนแม่บทพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร

ข. ผลการศึกษาแนวทางและพัฒนารูปแบบกระบวนการพัฒนาผังแม่บท โดยผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความ คิดเห็นสอดคล้องเฉลี่ยที่ 0.86 โดยได้กระบวนการในรูปแบบ 3 กระบวนการประกอบด้วย

1. กระบวนการเตรียมและการยอมรับมี 3 ขั้นตอนที่มีความสัมพันธ์กันดังนี้

1.1 ขั้นตอนที่1 การกำหนดภารกิจ โครงการ ที่วิเคราะห์ สถานการณ์ การท่องเที่ยวในปัจจุบันและการเตรียมเอกสาร โครงการ(รายละเอียดเงื่อนไขของการอ้างอิง) สำหรับการพัฒนารูปแบบ การท่องเที่ยว

1.2 ขั้นตอนที่2 รูปแบบแผนพัฒนาท่องเที่ยว

1.3 ขั้นตอนที่3 : การดำเนินงาน และการประเมินผล รูปแบบการท่องเที่ยว โดยการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค ให้แก่ รัฐบาล ในการดำเนินการ ตามคำแนะนำ ลำดับความสำคัญของ แผนแม่บท

โดยในการประยุกต์ใช้งานรูปแบบกระบวนการพัฒนาผังแม่บทที่พัฒนาขึ้น ต้องอาศัย ผู้นำชุมชน และ ภาคีเครือข่ายที่ เกี่ยวข้อง ประชุมร่วมกันโดยนำรูปแบบและกระบวนการใน 3 ขั้นตอนมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นโครงการ ร่วมกับ แผนแม่บทบูรณาการ แผนยุทธศาสตร์ และ แผน ปฏิบัติการ การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร ของ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. และดำเนินการจัดทำโครงการต่าง ๆ ได้อย่างบูรณาการ โดยสามารถยกตัวอย่างโครงการ ที่ใช้แนวคิดการบูรณาการ เพื่อความ เข้าใจได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงตัวอย่างแนวคิดการบูรณาการโครงการที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ ของ อพท.

แผนยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติการ ของ อพท.	ชื่อโครงการพัฒนาตลาดย้อนยุคศรีสัชชนาลัย
ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์คุณค่าของอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก กลยุทธ์ที่ 1.1 อนุรักษ์ บูรณะ แหล่งโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี และแหล่งมรดกค้ำทางประวัติศาสตร์และคุณค่าแห่งความเป็นมรดกโลก กลยุทธ์ที่ 1.2 ขยายฐานองค์ความรู้ด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ของชาติและแหล่งมรดกโลก กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 1.4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุทยานประวัติศาสตร์และจัดการตามอนุสัญญาฯ คัมภีร์มรดกโลก	สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์คุณค่าของอุทยานประวัติศาสตร์และแหล่งมรดกโลก กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและอนุรักษ์คุณค่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของเมืองมรดกโลกอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สร้างคุณค่าการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สร้างคุณค่าการเรียนรู้ เพิ่มมูลค่าจากการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาต่อยอดคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กลยุทธ์ที่ 2.4 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลกสู่สากล กลยุทธ์ที่ 2.5 ควบคุมการพัฒนาเมืองและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่ออนุรักษ์การท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกอย่างยั่งยืน	สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาและอนุรักษ์คุณค่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของเมืองมรดกโลกอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 2.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สร้างคุณค่าการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สร้างคุณค่าการเรียนรู้ เพิ่มมูลค่าจากการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 2.3 พัฒนาต่อยอดคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตารางที่ 1 (ต่อ)	
แผนยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติการ ของ อพท.	ชื่อโครงการพัฒนาตลาดย้อนยุคศรีสนาลัย
ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 3.1 พัฒนาการเดินทางเชื่อมโยงเพื่อการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 3.1 พัฒนาการเดินทางเชื่อมโยงเพื่อการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 3.2 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมการลงทุนด้านตลาดการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนาการประชาสัมพันธ์และทำตลาดเชิงรุก กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีสำหรับการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 4.3 ส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 4.4 พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการบริหารจัดการและพัฒนากิจการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกระดับนานาชาติ	สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมการลงทุนด้านตลาดการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนาการประชาสัมพันธ์และทำตลาดเชิงรุก กลยุทธ์ที่ 4.2 สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีสำหรับการท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาคณะความรู้สร้างเครือข่ายและส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 5.1 พัฒนาสืบสานองค์ความรู้และวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 5.2 พัฒนาเครือข่ายและกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก กลยุทธ์ที่ 5.3 เสริมสร้างสมรรถนะ (Capacity Building) ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาคณะความรู้สร้างเครือข่ายและส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ 5.1 พัฒนาสืบสานองค์ความรู้และวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 5.2 พัฒนาเครือข่ายและกลไกการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก

7.2 แนวทางของสื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างเอกลักษณ์ ส่งเสริมภาพลักษณ์ต่อชุมชน และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ และ สื่อความหมายในการประยุกต์ใช้ผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสขาลัย - กำแพงเพชร

แนวทางการออกแบบสื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน

รายละเอียดเนื้อหา

สื่อสัญลักษณ์อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสขาลัย

สื่อสัญลักษณ์อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

รูปที่ 3 แสดงแนวทางการออกแบบของสื่อสัญลักษณ์และกราฟิกของผลิตภัณฑ์ชุมชน

7.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจ

ผู้ประกอบการและผู้บริโภคที่ประเมินผลิตภัณฑ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจรายด้านของภาคีเครือข่ายภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน (n=150)

จำนวน	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ($\bar{x}$)	ค่าแสดงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)
1.ด้านความสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์การพัฒนา	3.69	0.23
2.ด้านการกำหนดแผนงานและกิจกรรม	3.83	0.15
3.ด้านประโยชน์และการต่อยอดทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม	3.96	0.42
4.ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	3.54	0.05
ค่าเฉลี่ยรวม	3.75	0.21

จากตารางค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมของผู้ประกอบการและผู้บริโภคที่ประเมินผลิตภัณฑ์เท่ากับ ($\bar{X} = 3.75$) อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

8. อภิปรายผล

การพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร เป็นกระบวนการพัฒนาจาก ภูมิปัญญา ผสานกับนวัตกรรม แบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในงานวิจัยหลายโครงการ เช่น การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น หมู่บ้านถวายจังหวัดเชียงใหม่ [5] การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : ทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวไทย [6] และนอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงประเด็นความสำคัญของการพัฒนาผังแม่บทเพื่อการท่องเที่ยวได้กับการศึกษาทิศทางพัฒนาพื้นที่มรดกโลกอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนโดยให้ความสำคัญว่าทิศทางที่ถูกต้องในการพัฒนาสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ [7] รวมถึงแนวทางการพัฒนาผังแม่บทเพื่อการท่องเที่ยว ขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) [8] ซึ่งได้รวบรวมและวิเคราะห์ การพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นกรอบในการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผังแม่บทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และข้อค้นพบในการวิจัยที่ได้คือ การพัฒนาผังแม่บทบูรณาการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย -ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร ซึ่งมีรูปแบบ เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยรูปแบบที่ได้มีความได้รับการประเมินความพึงพอใจในเกณฑ์ดี โดยการพัฒนาดังกล่าวมีความเป็นระบบสามารถทำความเข้าใจ และเรียนรู้ได้ง่าย อันจะทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ได้ต่อไป

9. ข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยเรื่องการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย -กำแพงเพชร ในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในพื้นที่อื่นๆ ที่ต้องการเพื่อจะเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวซึ่งจะทำให้มีการพัฒนาที่หลากหลายและตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง
2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาผังแม่บทบูรณาการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สำหรับชุมชนในระดับต่าง ๆ กันเช่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างพื้นที่ ซึ่งจะเป็ปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ
3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการประสานงานในการวางแผนและขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการ อย่างต่อเนื่องทั้งนี้ เนื่องจาก บริบทหรือภาระหน้าที่หลักของแต่ละภาคส่วนอาจมีความแตกต่างกัน เช่นเจ้าหน้าที่ของอุทยานประวัติศาสตร์ ต้องเข้ามามีบทบาทในการวางแผน เชื่อมโยงอุทยานฯกับการดำรงชีวิตของชาวบ้านหรือชุมชน และ หน่วยงานของรัฐ ก็ต้องมียุทธศาสตร์ในการ เข้าใจ เข้าถึง ชุมชนอย่างแท้จริง ไม่ทำงานแบบต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ โดยต้องพยายามหาข้อสรุปร่วมกันให้ได้เพื่อการพัฒนาจะได้มีทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน และจะได้มีผลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแผนอย่างเป็นพลวัตร

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จากแหล่งทุน (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 ผู้วิจัยขอขอบคุณ ที่สนับสนุนทุนวิจัย รวมถึง ผู้ประกอบการ ประชาชน ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกการจัดทำงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Kirk kittikun. 2552. **urban landscape**.Chiangrai: Faculty of Industrial Technology Chiangrai Rajabhat University.
- [2] Warakorn Samkoset . 2553. Documentation.Describing the **creative economy Chanthaburi**May 7, 2553 . Chanthaburi : published by the Bureau Chanthaburi.
- [3] Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.-G. 2009. **Statistical power analyses using G*Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses**. Behavior Research Methods, 41,p. 1149-1160.
- [4] Nongluk viratchai . 2555. **The sample sizes in the research hypothesis** . documentation The lecture entitled "How accurate and up to date to determine the sample size, " a project organized by the Research Zone Learning Center at the Research Center for Learning Research . CommissionNational Research (college.) On January 26, 2555.
- [5] Buraparat Nanchai , et al.2558. **Study and Development products from local wisdom of Baan Tawal village , Chiangmai**.Journal of Industrial Education.14(1) p. 116-120
- [6] Paimanee kaewsayar and Nisachon Chamnongsri. 2555. Tourism Initiative: a new way of touring Thailand. Suranaree J. Soc. Sci. Vol. 6 No. 1; June 2012 (91-109).
- [7] Pirapon pisnupong.2559.Describing the development of the World Heritage Sukhothai – Si satchanalai-Kamphaeng Phet to support ASEAN.September 9, 2559, published by the Faculty of Industrial Education. King Mongkut's Institute of Technology Lat Krabang, Bangkok.
- [8] Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization).2559. **The master plan for sustainable tourism development in the special area**.(Designated Areas for Sustainable Tourism Administration Online.) Source.: Http: // www.dasta.or.th / index. August 24, 2559